

Sygn. akt **IV Ka 239/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie w IV Wydziale Karnym Odwoławczym
w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Majgier-Strączyńska

Sędziowie: SO Ryszard Małachowski (ref.)

SO Tomasz Karwacki

Protokolant: Kamila Michalak

przy udziale Prokuratora Prok. Okr. Andrzeja Paździórko

po rozpoznaniu w dniu 25 lipca 2017 r.

sprawy **D. M.**

oskarżonego z art. 304 kk i z art. 79 pkt. 4 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego (...)

z dnia 22 czerwca 2016 r. sygn. IV K 436/14

I. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej czynów opisanych w pkt. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11 części wstępnej wyroku i w tym zakresie sprawę D. M. przekazuje Sądowi Rejonowemu (...)

w S. do ponownego rozpoznania,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. połowę kosztów procesu za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa.

SSO Tomasz Karwacki SSO Bożena Majgier-Strączyńska SSO Ryszard Małachowski

Sygn. akt IV Ka 239 / 17

UZASADNIENIE

D. M. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 25 lipca 2008r., w S., w kancelarii notarialnej przy ul. (...), wyzyskał przymusowe położenie M. L. (1) związane z koniecznością spłaty ww. pożyczki udzielonej mu przez G. i M. N. w kwocie 233.000zł z terminem spłaty do dnia 30 lipca 2008r. w ten sposób, że zawarł z nim umowę pożyczki w kwocie 233.000zł z terminem jej spłaty do dnia 28 lutego 2009r., której spłata zabezpieczona została umową przedwstępną zobowiązującą do przeniesienia własności nieruchomości — działki nr (...) o pow. 3,7368 ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) o wartości 241.300zł w wykonaniu świadczenia przemiennego, a także nakłonił M. L. (1), jako prezesa (...) w S., do wystawienia weksla nr (...) (...) opiewającego na kwotę 236.000zł i płatnego 30 kwietnia 2009r., nr

(...) (...) opiewającego na kwotę 14.000zł i płatnego w dniu 31 października 2008r., nr (...) / (...) opiewającego na kwotę 14.000zł i płatnego 31 stycznia 2009r. oraz nr (...) / (...) opiewającego na kwotę 4.600zł i płatnego w dniu 28 lutego 2009r. oraz poręczenia ich spłaty jako osoba fizyczna, nakładając w ten sposób na ww. obowiązek świadczenia niewspółmiernego ze świadczeniem wzajemnym, które to weksle następnie puścił w obieg i jednocześnie przeniósł na siebie w dniu 5 maja 2009r. prawo własności ww. nieruchomości, to jest o czyn z art. 304 k.k.;

2. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) w G. (następnie: Zespół Szkół (...) w G.) z siedzibą w G. i będąc z tego tytułu, na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, zobowiązany do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą, nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 1 stycznia 2009r. do dnia 15 lipca 2009r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2008r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

3. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. Zespół Szkół (...) w G. z siedzibą w G. i będąc z tego tytułu, na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, zobowiązany do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą, nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 01 stycznia 2010r. do dnia 15 lipca 2010r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2009r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

4. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) w G. z siedzibą w G. i będąc z tego tytułu, na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, zobowiązany do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą, nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 01 stycznia 2011r. do dnia 15 lipca 2011r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2010r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

5. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) z siedzibą w S. i będąc z tego tytułu, na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości zobowiązany do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą, nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 1 stycznia 2011r. do dnia 15 lipca 2011r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2010r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

6. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) z siedzibą w C. i będąc z tego tytułu na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, zobowiązany do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą, nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 1 stycznia 2011r. do dnia 15 lipca 2011r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2010r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

7. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) z siedzibą w G. i będąc z tego tytułu, na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości zobowiązany do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) w S. (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 01 stycznia 2011r. do dnia 15 lipca 2011r. rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2010r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

8. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) z siedzibą w S. i będąc z tego tytułu na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości zobowiązany do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w

ustawą nie złożył w Sądzie Rejonowym(...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 1 stycznia 2012r. do dnia 15 lipca 2012r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2011r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

9. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) z siedzibą w C. i będąc z tego tytułu na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości zobowiązanym do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 1 stycznia 2012r. do dnia 15 lipca 2012r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2010r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości;

10. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. (...) z siedzibą w G. i będąc z tego tytułu na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości zobowiązanym do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 1 stycznia 2012r. do dnia 15 lipca 2012r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2011r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości;

11. pełniąc funkcję prezesa zarządu Sp. z o.o. Zespół Szkół (...) w G. z siedzibą w G. i będąc z tego tytułu, na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, zobowiązanym do wykonywania obowiązków w zakresie rachunkowości określonych w/w ustawą, nie złożył w Sądzie Rejonowym (...) przy ul. (...), wbrew przepisowi art. 69 ust. 1 w/w ustawy, w okresie od dnia 01 stycznia 2012r. do dnia 15 lipca 2012r., rocznego sprawozdania finansowego, odpisu uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty i sprawozdania z działalności spółki za 2011r., to jest o czyn z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29. 09. 1994r. o rachunkowości.

Sąd Rejonowy (...) wyrokiem z dnia 22 czerwca 2016r., sygn. akt IV K 436 / 14, uniewinnił oskarżonego od czynu opisanego w zarzucie 1. Oskarżonego D. M. uznał za sprawcę pozostałych zarzucanych mu czynów i na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. postępowanie o te czyny warunkowo umarzył na 2 lata próby.

Na podstawie art. 67 § 3 k.k. i 342 § 2 k.p.k. zobowiązał oskarżonego do uiszczenia w terminie do 31.12.2017r. świadczenia pieniężnego kwocie 6.000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Na podstawie art. 626 § 1 kpk i 627 kpk oraz art. 16 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w połowie, w tym opłatę w kwocie 70 zł, w pozostałym zakresie, na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k., kosztami obciążając Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł prokurator. Zaskarżonemu w całości wyrokowi zarzucił:

- obrazę przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 66 § 1 kk poprzez jego zastosowanie i warunkowe umorzenie postępowania przeciwko D. M. o czyny opisane w pkt 2 - 11 części wstępnej wyroku (II-XI aktu oskarżenia) w sytuacji, gdy ww. został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w(...) sygn. III K 9 / 13 z dnia 28 września 2015r. prawomocnym z dniem 12 maja 2016r., a zatem zachodziła przeszkoda uniemożliwiająca zastosowanie instytucji warunkowego umorzenia postępowania;

- obrazę przepisów postępowania - art. 4 kpk, 7 kpk, 366 § 1 kpk, 410 kpk i art. 424 § 1 pkt 1 kpk - mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i dokonanie oceny materiału dowodowego, w szczególności części zeznań M. L. (1), w sposób dowolny, bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów i zasady obiektywizmu, a nadto nieuwzględnieniem okoliczności dla oskarżonego niekorzystnych;

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżanego wyroku i mający wpływ na jego treść, polegający na uznaniu, że M. L. (1) w dniu 25 lipca 2008r. nie znajdował się przymusowym położeniu oraz że zawarcie przez ww. z oskarżonym umowy pożyczki, której spłata zabezpieczona została umową przedwstępną zobowiązującą do przeniesienia własności nieruchomości o wartości 241 300 zł i wystawienie (poręczenie) weksli własnych opiewających na kwoty 236 000 zł, 14 000 zł, 14 000 zł i 4 600 zł nie stanowiło obowiązku świadczenia niewspółmiernego z przedmiotem udzielonej pożyczki w kwocie 233 000 zł, podczas gdy prawidłowa ocena całokształtu materiału dowodowego ujawnionego w toku rozprawy głównej, dokonana z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku przeciwnego.

Stawiając powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora okazała się częściowo zasadna doprowadzając do uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie odnoszącym się do czynów opisanych w punktach: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 części wstępnej wyroku i przekazania w tym zakresie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się do treści apelacji, w zakresie odnoszącym się do czynu opisanego w punkcie 1 części wstępnej zaskarżonego wyroku, wskazać należy, że za niezasadny należało uznać zarzut oskarżyciela publicznego, zdaniem którego Sąd Rejonowy dokonując błędnej oceny, w szczególności części zeznań oskarżyciela posiłkowego M. L. (1), uznał, że zawierając z D. M. umowę pożyczki nie znajdował się on w przymusowym położeniu, a zabezpieczenie powyższej umowy pożyczki nie stanowiło obowiązku świadczenia niewspółmiernego z przedmiotem tej pożyczki. Podejmując rozważania we wskazanej kwestii wskazać należy, że przymusowe położenie, o którym mowa w art. 304 kk nie może być traktowane jako każda sytuacja pogarszająca warunki pokrzywdzonego. Musi ono bowiem być tak dalece niekorzystne, że pokrzywdzonemu grozić będzie bezpośrednio wielką dolegliwością (np. w przypadku osoby fizycznej – niemożnością zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych swoich i swojej rodziny, utratą mieszkania itp.). Istotą „przymusowego położenia” jest też niezbędność uzyskania świadczenia mającego to położenie poprawić oraz brak możliwości odwrócenia niekorzystnej sytuacji w inny sposób niż zawarcie umowy nakładającej świadczenie niewspółmierne. Tymczasem w niniejszej sprawie, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, M. L. (1) nie znajdował się w przymusowym położeniu zawierając umowę pożyczki z D. M.. Oskarżyciel posiłkowy miał co prawda zawartą umowę pożyczki z G. i M. N. na kwotę 233.000 zł z terminem spłaty do dnia 30 lipca 2008r., której zabezpieczeniem była nieruchomość – działka nr (...), jednakże pożyczkodawcy, choć przypomnieli mu o spłacie pożyczki, to jednak nie naciskali na niego, nie grozili mu żadnymi konsekwencjami, nie byli nawet zainteresowani przejęciem działki nr (...), M. L. (1) zaś nie zwracał się do nich z prośbą o prolongatę spłaty. Już ten fakt wskazuje, iż M. L. (1) podpisując w dniu 25 lipca 2008r. umowę pożyczki z oskarżonym, a zatem na 5 dni przed datą spłaty pożyczki udzielonej mu przez małżeństwo N., nie znajdował się w przymusowym położeniu, o czym świadczy z jednej strony jego bierność w kwestii podjęcia starań o przedłużenie terminu spłaty pożyczki, z drugiej zaś brak kategoriycznych nacisków ze strony małżeństwa N., by pożyczkę spłacił w terminie z zastrzeżeniem, że w przeciwnym razie zaspokoją się z udzielonego im zabezpieczenia w postaci działki o nr (...). Co więcej M. L. (1), mając jeszcze 5 dni na spłatę pożyczki małżeństwu N., mógł poczynić starania, by uzyskać pieniądze z innego źródła, aniżeli z pożyczki udzielonej mu przez D. M., o której jak zeznawał – była dla niego tak niekorzystna. Oskarżyciel posiłkowy mógł zwrócić się do swojego brata z prośbą o pomoc, ostatecznie wszak to jego brat odkupił od D. M. działkę o nr (...); mógł też zwrócić się do instytucji pozabankowej o pożyczkę. O przymusowym położeniu M. L. (1) nie świadczy także okoliczność, że ani on, ani zarządzana przez niego spółka (...) spółka z o.o. nie posiadali zdolności kredytowej, na co wskazuje skarżący. Wskazać bowiem należy, że z faktu braku zdolności kredytowej nie wynika jeszcze, że dana osoba prawna, czy osoba fizyczna znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej, że uzyskanie pożyczki jest nie tylko potrzebne, ale wręcz niezbędne i dlatego właśnie - zmuszona swym położeniem – skłonna jest zawrzeć krzywdzącą dla siebie umowę. Jak wynika bowiem ze zgromadzonych w sprawie dowodów spółka (...), której M. L. (1) był jedynym współnikiem i prezesem jednoosobowego zarządu, w dacie zawierania umowy z oskarżonym, była właścicielem działki o nr (...) o wartości

80.000 zł, a także działki o nr (...) o powierzchni 2,16 ha o wartości 3.000.000 zł, która to działka była podzielna, a zatem wyodrębnione z niej części mogły stać się odrębnymi przedmiotami sprzedaży. Powyższe okoliczności prowadzą zatem do wniosku, iż Sąd Rejonowy słusznie ustalił, iż M. L. (1) nie był zmuszony swoim położeniem do zawarcia umowy pożyczki z oskarżonym.

O przymusowym położeniu M. L. (1) nie świadczy także okoliczność, że – jak twierdził – został on zaskoczony przez oskarżonego w dniu 25 lipca 2008r. przedłożonymi mu do podpisu weksłami stanowiącymi warunek oskarżonego, by zawarł z nim w ogóle przedmiotową umowę pożyczki. Sąd a quo słusznie bowiem nie dał wiary w tym zakresie zeznaniom oskarżyciela posiłkowego, iż nie wiedział on wcześniej o weksłach. Trudno bowiem uznać, by M. L. (1), funkcjonując w obrocie gospodarczym od 2006r. jako wspólnik i prezes jednoosobowego zarządu spółki (...) sp. z o.o., sądził, że D. M. udzieli mu pożyczki bez zastrzeżenia odsetek. M. L. (1) musiał zatem zdawać sobie sprawę z tego, że oskarżony nie udzieli mu nieoprocentowanej pożyczki, żadne bowiem odsetki do samej umowy pożyczki, zawartej w formie aktu notarialnego, nie zostały wpisane. Logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego było zatem podpisanie przez M. L. (1) umowy pożyczki na kwotę 233.000 zł, a także czterech weksli.

Wskazać przy tym także należy, że również przesłanka „ świadczenia niewspółmiernego do świadczenia wzajemnego ”, o której mowa w art. 304 kk, nie została w niniejszej sprawie spełniona. Jak trafnie bowiem wskazał Sąd I instancji o „ świadczeniu niewspółmiernym ze świadczeniem wzajemnym ” należy mówić, gdy porównanie wartości majątkowej świadczenia zastrzeżonego w umowie dla wyzyskiwanego oraz wartości majątkowej świadczenia, które zobowiązuje się on w zamian spełnić, wskazuje, że przekroczona została, na niekorzyść wyzyskiwanego, dopuszczalna w obrocie dysproporcja. W niniejszej zaś sprawie D. M. udzielił M. L. (2) pożyczki w kwocie 233.000 zł z terminem spłaty do dnia 28 lutego 2009r., umowę tę zawarto w formie aktu notarialnego, przy czym, o czym była już mowa, nie zastrzeżono w jej treści żadnych odsetek. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki była nieruchomości, tj. działka nr (...), której wartość strony ustaliły także na kwotę 233.000 zł (§ 10 aktu notarialnego z dnia 25 lipca 2008r., k. 114). Drugim, wpisanym także w akcie notarialnym, zabezpieczeniem spłaty pożyczki, było poddanie się egzekucji przez M. L. (1) do kwoty 233.000 zł (§ 6 aktu notarialnego z dnia 25 lipca 2008r., k. 114v.). Kolejnym zaś, a więc trzecim już zabezpieczeniem spłaty pożyczki, co prawidłowo ustalił Sąd I instancji, był weksel wystawiony w dniu 25 lipca 2008r. na sumę 236.000 zł, płatny w dniu 30 kwietnia 2009r. Jak trafnie przy tym wskazał Sąd a quo weksel ten miał zabezpieczać pożyczkę udzieloną M. L. (2) przez oskarżonego w kwocie 233.000 zł, kolejne zaś, wystawione tego samego dnia, na kwotę 14.000 zł i 14.000 zł zabezpieczały odsetki od tej pożyczki, ostatni zaś na kwotę 4.600 zł zabezpieczał koszty związane z zawartą umową. Co prawda w dyspozycji wekslowej weksla na kwotę 236.000 zł brak było odniesienia do treści umowy pożyczki, jednakże zgodnie z wiarygodnymi w tym zakresie zeznaniami M. L. (1), a także z treścią oświadczenia, które podpisał oskarżony w dniu 25 lipca 2009r., weksel ten stanowił dodatkowe zabezpieczenie, zawartej w formie aktu notarialnego Repertorium A numer (...), umowy pożyczki na kwotę 233.000 zł zawartej pomiędzy oskarżycielem posiłkowym a oskarżonym (k. 31). Wbrew zatem twierdzeniom skarżącego, Sąd Rejonowy zasadnie uznał, iż wystawione przez (...) sp. z o.o. weksle, poręczone przez M. L. (2), miały związek z pożyczką zaciągniętą przez oskarżyciela posiłkowego jako osobą fizyczną, przy czym weksel na kwotę 236.000 zł stanowił jej zabezpieczenie i nie mógł zostać zrealizowany w sytuacji spłaty pożyczki, czy zaspokojenia się przez wierzyciela z innej formy zabezpieczenia wskazanej w umowie pożyczki. Brak zatem podstaw, by uznać, jak tego chce oskarżyciel publiczny, że podpisując umowę pożyczki na kwotę 233.000 zł, a także cztery ww. weksle, M. L. (1), nie tylko znajdował się w przymusowym położeniu, ale także zobowiązał się wobec D. M. do spełnienia świadczenia przekraczającego ponad dwukrotnie świadczenie oskarżonego, co wskazywałoby na niewspółmierność jego świadczenia względem świadczenia D. M.. Oskarżyciel posiłkowy podpisując umowę pożyczki z oskarżonym nie znajdował się bowiem w przymusowym położeniu, a więc takim, które determinowałoby zawarcie przez niego takiej umowy jako niezbędnej w jego sytuacji. Również zaoferowane przez M. L. (2) zabezpieczenie umowy w postaci przeniesienia własności nieruchomości, której wartość ustalili na kwotę 233.000 zł, a także zabezpieczenie w postaci weksli nie stanowiło świadczenia niewspółmiernego do świadczenia oskarżonego. Co istotne przy tym zabezpieczeniem umowy pożyczki zawartej z oskarżonym była ta sama nieruchomości, która stanowiła zabezpieczenie pożyczki zawartej przez M. L. (2) z małżeństwem N., a zatem nawet, jeśli w przekonaniu oskarżyciela posiłkowego wartość tej nieruchomości wynosiła niecały 1.200.000 zł, to mając na uwadze, że kolejny raz jako zabezpieczenie wskazał tę właśnie nieruchomości, a

jej rzeczywista wartość wynosiła 241.300 zł, to brak podstaw, by w niniejszej sprawie uznać, że z samej już umowy pożyczki wynikała dla oskarżyciela posiłkowego niewspółmierność świadczeń.

Trafnie także podkreślił Sąd meriti, na co wskazywał także apelujący, że oskarżony wszystkie wystawione w dniu 25 lipca 2008r. weksle puścił w obieg i jednocześnie przeniósł na siebie w dniu 5 maja 2009r. prawo własności nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie pożyczki, nie ma znaczenia dla ustalenia istnienia przestępstwa z art. 304 kk, albowiem stanowi to jedynie skutek działania oskarżonego, przestępstwo zaś z art. 304 kk jest przestępstwem bezskutkowym.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że wbrew wywodom zawartym w apelacji prokuratora Sąd I instancji dokonał trafnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów i w jej następstwie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne uznając w konsekwencji D. M. za niewinnego popełnienia zarzuconego mu czynu z art. 304 kk.

Rację ma natomiast oskarżyciel publiczny, że wyrok Sądu Rejonowego, w zakresie w jakim Sąd ten warunkowo umorzył postępowanie karne o czyny zarzucone oskarżonego w punktach 2 – 11 części wstępnej wyroku, jest wadliwy, gdyż zapadł z rażącym naruszeniem przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 66 § 1 kk. Jedną bowiem z przesłanek warunkowego umorzenia postępowania jest ustalenie, że sprawca nie był uprzednio karany za przestępstwo umyślne. Wskazać przy tym należy, że przesłanka „niekaralności za przestępstwo umyślne”, określona w art. 66 § 1 kk, dotyczy prawomocnych skazań, które miały miejsce do dnia orzekania w przedmiocie warunkowego umorzenia. Warunek uprzedniej niekaralności sprawcy za przestępstwo umyślne ma przy tym charakter bezwzględny i nie zależy od stanu wiedzy sądu orzekającego o warunkowym umorzeniu postępowania. Dlatego wydając wyrok sąd powinien dołożyć należytej staranności, aby poczynić jednoznaczne ustalenia w zakresie uprzedniej karalności oskarżonego (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2016r., sygn. akt V KK 61 / 16).

Tymczasem lektura akt niniejszej sprawy nie pozostawia wątpliwości, że D. M. wymogu powyższego nie spełniał. Wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 28 września 2015r., sygn. akt III K 9 / 13, został bowiem skazany m. in. za czyn z art. 271 § 3 kk, na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, a orzeczenie to zostało utrzymane w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 maja 2016r., sygn. akt II AKa 4 / 16. Powyższa okoliczność, jak słusznie podnosi to skarżący, była wskazywana przez oskarżyciela posiłkowego na rozprawie w dniu 16 maja 2016r. (k. 2599, t. XIII), jednakże powyższy fakt choć odnotowany w aktach sprawy, uszedł uwagi Sądu Rejonowego, który wydał wyrok w niniejszej sprawie w dniu 22 czerwca 2016r., a zatem już po uprawomocnieniu się ww. wyroku skazującego D. M..

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że zaistniałe w sprawie uchybienie miało niewątpliwie rażący charakter i oczywisty wpływ na treść wyroku, albowiem doprowadziło do warunkowego umorzenia postępowania przeciwko D. M. o czyny opisane w punktach 2 – 11 części wstępnej wyroku, pomimo braku ku temu przesłanek.

Dlatego uwzględniając wszystkie przedstawione powyżej okoliczności i argumenty Sąd odwoławczy, na podstawie art. 437 § 1 kpk, uchylił zaskarżony wyrok, w części dotyczącej czynów opisanych w punktach 2 – 11 części wstępnej wyroku i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu (...) do ponownego rozpoznania.

Nie przesądzając sposobu rozstrzygnięcia sprawy przy jej ponownym rozpoznaniu Sąd Rejonowy winien zgromadzone dowody poddać wnikliwej i krytycznej analizie oraz ocenie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, przy czym za podstawę wyroku winien przyjąć całokształt okoliczności ujawnionych na rozprawie (art. 410 kpk). Wskazać przy tym należy, że Sąd Rejonowy może poprzestać na ujawnieniu zgromadzonych dowodów, albowiem są one wystarczające do poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych oraz oceny prawnej zachowania D. M. (art. 442 § 2 kpk).

W pozostałym zakresie, tj. w części odnoszącej się do czynu opisanego w punkcie 1 części wstępnej wyroku, nie dzieląc zarzutów i wniosków apelacji, zaskarżony wyrok należało, na podstawie art. 437 § 1 kpk, utrzymać w mocy.

O kosztach za postępowanie odwoławcze Sąd orzekł na podstawie art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 632 pkt 2 kpk, przyjmując, iż połowę kosztów procesu za to postępowanie ponosi Skarb Państwa.

SSO Tomasz Karwacki SSO Bożena Majgier - Strączyńska SSO Ryszard Małachowski